

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
Im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku

FUW0120594

5
АФБ 8
КА 13 № 100

2407 URZĄDZENIE

D. 24/82/6

PENSYY MĘZKICH TUDZIEŻ SZKÓŁ WYŻSZYCH
NAD ELEMENTARNE UTRZYMYWANYCH
PRZEZ OSOBY PRYWATNE.

ЗАЛА
ШКАФЪ
ПОЛКА

2407 80

21910

P E N S Y E

2b. Sp.

258160

Artykuł 1.) Za pensye uważać się mają te domy, w których młodzież płci męzkiey, podług zawartéy z rodzicami lub opiekunami umowy, ma wspólnemieszkanie, stół, dozór domowy i nauki, stosownie do niniejszego urzędzenia.

Art. 2) Pensye więc męzkie, iak wszelkie Instytutu tego rodzaju dla młodzieży uważane są nie tylko iako Instytutu instrukcyi, ale też i wychowania domowego.

Art. 3.) Podeymuiący się utrzymywać pensyą, przyyмуie obowiązki rodzicielskie nad uczniami iemu powierzonymi, i uważać się powinien iako zastępujący rodziców względem dzieci; staie się przeto odpowiedzialnym Bogu, rodzicom i oyczyźnie.

21/12/101

Art. 4.) Przez pensye rozumieją się nie tylko te szkoły, które oddzielnie od szkół publicznych, za upoważnieniem Kommissyi Rządowéy Wyznań Relig: i Ośw: Publ: sposobią młodzież w domu, przez przybranych Nauczycieli, do 2. 3. lub 4. klasy szkół publicznych, ale i pensye zakładane zwykle przez różne osoby przy szkołach Woiewódzkich lub Wydziałowych, za wiedzą i upoważnieniem właściwego Rektora, dla uczniów do tych szkół uczęszczających, czy to są Professorowie, Nauczyciele tychże szkół, czyli też obce osoby, którym utrzymywanie uczniów na mieszkaniu, stole i dozorze od rodziców lub opiekunów jest powierzone.

Art. 5.) Pierwsze z tych zostają pod właściwym dozorem przez Kommissyą Rząd: Wyznań Relig: i Ośw: Publ. dla szkół prywatnych ustanowionym, drugie zaś, pod dozorem bezpośredniéj zwierzchności szkoły, do której młodzież z téj pensyi uczęszcza.

Art. 6.) Obowiązki i starania, które utrzymujący pensyą winni są młodzieży sobie poruczonéj, uważane być mają pod względem: *wychowania moralnego, fizycznego i instrukcyi.*

Art. 7.) Pod pierwszym względem, Nauczyciel nayusilniejszą troskliwość i ciągle starania łożyć powinien, aby w umysłach i sercach młodzieży ugruntować przepisy i uczucia religijne, to jest, aby zaszezepić w niéy miłość i

boiaźń Boga, a to nietylko ucząc ją Katechizmu i artykułów wiary, ale oraz ciągle wpiając w nią, tak nauką iako też przykładem własnym, i że tak rzekę, natchnieniem i duchem w domu panującym, bogoboyność, miłość bliźniego, zgodę ze spółuczniami, dobroczynność i wszelkie cnoty i uczucia szlachećne, miarkując zwłaszcza rodzące się namiętności i złe nałogi. Ten cel iest zaiste naypiérwszym, iako i nayważniéjszym w wychowaniu. Usilnie zatem Nauczyciel starać się będzie, aby w domu swoim równie wielkie iako i naydrobniejsze przepisy wiary zachowywał.

Art: 8.) Utrzymujący pensyą, umówić ma Kapłana upoważnionego, który będzie razem Nauczycielem Religii i Spowiednikiem uczniów. Obowiązek iednak ten nie rozciąga się do Pensyi drugiego gatunku, to iest: na których są utrzymywani uczniowie do Szkół publicznych uczęszczający.

Art: 9. Oprócz modlitw porannych i wieczornych, tudzież przy zaczęciu nauki poprowadzi uczniów swoich na Mszę, codzienną, i jeżeli czas i miejsce łatwo na to pozwolą.

Art: 10.) Cztery razy do roku przynajmniej po prowadzi uczniów do Spowiedzi i Komunii S.

Co do wychowania fizycznego.

Art: 11.) Pod względem zdrowia i utrzymania sił fizycznych, da naywiększą bacność na

ochędostwo i porządek w domu mieszkalnym, przestrzegać będzie w nim czystości, aby dzieci miały wzór i zabierały nałóg porządnego i ochędźnego życia, i naywiększą zwróci uwagę na ochędostwo w ich ubiorze, bieliznie i wszelkich rzeczach które do nich należą.

Art: 12.) Wprawiać będzie w czynność, pracowitość, i zapobiegać próżnowaniu.

Art: 13.) W czasie wolnym od zatrudnień wyprowadzi dzieci na świeże powietrze, o którego utrzymanie także w domu starać się będzie, i obmyśli dla nich rozrywki, aby poruszenie ciała wzmacniało ich siły. Okoliczność ta, tym większą zwróci Nauczyciela uwagę, że nader ścisły zachodzi związek ciała z duszą.

Art: 14.) W czemrówną między wszystkich uczniów pobzielać będzie troskliwość i pieczołowitość.

Art: 15.) Nauczyciel mieć będzie urządzony i przepisany porządek dniowy, i ten na ścianie mieszkania uczniów zawiesi: Porządek ten obeymować ma wszystkie chwile dniowe od wstania uczniów do ich spoczynku. Na początku każdego półrocza, to iest: w pierwszych dniach Marca i Września, przesyłając Dozorowi z ukończonego półrocza rapport utrzymujący Pensyą lub Szkołę, przesła także takowy porządek dniowy na następujące półro-

cze do zatwierdzenia Dozorowi Szkół Cyrkułowych, elementarnych i rzemieślniczo-niedzielných, albo też Rektorowi Szkoły pod którego bliższym dozorem zostaje.

Art: 16.) Dom, w którym Pensya iest ntrzymwana, powinien mieć położenie zdrowe, nie zaś stać na ulicy ciasnéy i ciemnέy. Równie uważać ma Nauczyciel na Osoby mieszkające wewnątrz lub w sąsiedztwie i na wszelkie okoliczności, któreby mogły wystawiać młodzież na przeymowanie złych wzorów i przykładów.

Art: 17.) Pomieszkanie dla Młodzieży powinno być dosyć obszerne, tak iżby w iednym pokoju nie było zbyt wiele łózek. Gdy niezachowanie tego przepisu nader szkodliwy ma wpływ na zdrowie dzieci, zwiedzający przeto szczególną mieć będzie na to bacznóść.

Art: 18.) Sam Nauczyciel lub Osoba poważna ma sypiać z dziećmi.

Art: 19.) W pokoju sypialnym Nauczyciela żonatego żaden uczeń mieszkać nie może.

Art: 20.) Na przypadek choroby, zwłaszcza zaraźliwέy, mieć będzie osobny pokój, aby chory, oddzielony od spół-uczniów, należytey mógł żążywać spokoyności.

Art: 21.) Utrzymujący Pensyą nie powinien zmieniać mieszkania bez zezwolenia Dozoru. Przepis ten rozciąga się i do utrzymujących Szkołę, bo iak ieden tak i drugi Insty-

tut zawsze dogodnie i przyzwóicie powinien być umieszczony.

Co do instrukcyi.

Art: 22.) Pensye utrzymujące młodzież sposobiającą się do Szkół publicznych, jeżeli mają uczniów dość znaczną liczbę, powinny ich podzielić na klasy i osobne mieć, na każdą izby, aby iedna drugiéy nie przeszkadzała.

Art: 23.) W tych klassach, co do nauk dawanych, ich podziału, stopnia, metody, ksiąg elementarnych, iść powinny za przepisami Kommissyi Oświecenia wydanemi dla Szkół stósownie do każdéy klasy, i mieć należycie usposobionych i upoważnionych Nauczycieli.

Art: 24. Pensye takowe odbywać powinny examina przepisane dla Szkół, to iest półroczny prywatny i publiczny roczny w przytomności Osoby przez władzę rządową upoważnionej.

Art: 25. Nauczyciel utrzymywać będzie:

- a) Książkę ciągłego zapisu uczniów; w iéy zachowywane być mają, metryka, zaświadczenie z odbytéy ospy, z dawniejszych Szkół, i t. d.
- b) Książkę cenzury sprawowania się uczniów, sprawiedliwie i bezstronnie zapisywaną, gdzie wyrażone być mają wszelkie dobre postęпки uczniów, i ich Postęp w Religii, moralności, również iak zaniedbywania się, winy i zdrożności dla

okazywania iéy tak zwiedzającym Pensyą w czasie examínów iako też rodzicom ieliby tego żądali.

- c) Księgę wizyt, w którój zwiedzający Pensyą z urzędu zapisywać będą spostrzeżenia swoje, przestrogi i polecenia.

Art: 26.) Co do Pensyi uczniów uczęszczających do Szkół publicznych, Nauczyciel oprócz powyższych obowiązków i przepisów względem Religii, obyczajów, edukacyi fizycznej, zdrowia i mieszkania, wymuiąc Art: 9 i poprzedzający, pilnować ma uczniów co do instrukcyi którą pobierają w Szkołach.

- a) Aby regularnie uczęszczali do Szkoły.
- b) Aby w domu dopełniali naznaczonych im robot.
- c) Aby mieli korrepetytorów, jeżeli utrzymujący Pensyą nie zdoła sam być we wszystkich naukach ich korrepetytorem.
- d) Przekonywać się powinien o korzyści ich i sprawowaniu się w Szkole.
- e) Uczniów swoich odprowadzać do Szkoły i do kościoła na Nabożeństwo Studenckie. Słowem, w niczém nie powinien spuszczać ich, dozoru, bacności i naytroskliwszego starania, stósując się we wszystkiém do właściwych przepisów a mianowicie obiętych w paragrafie 81, 82 i 83, wewnętrznego Szkół Woiewódzkich urządzenia.

S Z K O Ł Y.

Art: 27) Przez Szkoły rozumieją się w niniejszym urządzeniu te, które są wyższe od elementarnych, utrzymywane przez Nauczycieli prywatnych za upoważnieniem Kommissyi Rządowej, i do których młodzież przybywająca w pewnych godzinach pobiera nauki przepisane na klasę 1, 2, i 3, Szkół publicznych. Szkoły uważają się iako podwydziałowe prywatne i zostają pod dozorem właściwym, od Kommissyi Rządowej Wyz: Reli: i Ośw: Publ: ustanowionym.

Art; 28.) W tych Nauczyciel stosować się powinien nie tylko do nauk, ale do wszystkich urządzeń przepisanych dla Szkół publicznych, to jest do godzin przeznaczonych na każdą naukę, do liczby Nauczycieli, do książek elementarnych na Szkoły tego stopnia przepisanych.

Art: 29.) Równie stosować się winien co do przepisów względem Nabożeństwa Szkołom przepisanego. Jeżeli blisko jest Kościół, poprowadzi uczniów na Mszę codzienną przed zaczęciem nauk; jeżeliby zaś mieszkał zbyt oddale, uczniowie zaczynać mają nauki od modlitwy lub śpiewu, i kończyć je krótką modlitwą.

Art: 30.) Odprawia spowiedź uczniowie w czasach dla Szkół przepisanych.

Art: 31.) Postara się utrzymujący Szkoły o Kapłana upoważnionego do nauki Religii, a szczególnie do przygotowania uczniów pierwszy raz do Sakramentu przystępujących.

Art: 32.) To wszystko co jest przepisane Pensjom względem ducha Religii i moralności, który w domu panować winien, Nauczyciel ściśle zachować i do tego we wszystkich naukach zmierzać jest obowiązany.

Art: 33,) Toż ma się rozumieć względem baczości na ochędostwo uczniów przychodzących do Szkoły; na ochędostwo samej Szkoły, na iey dostateczną obszerność, aby uczniowie niebyli ściśnieni w szczupłych izbach, na położenie domu i iego sąsiedztwo, ze względu na zdrowie i obyczaje.

Art: 34.) Co się tycze examinów: ta Szkoła wyższa prywatna odbędzie w czasach Szkołom publicznym przepisanych, w przytomności Osób Dozoru.

Art. 35.) Zdawać także będzie półroczne rapporta, stosownie do art. 16 i mieć księgi przeznaczone do zapisu uczniów i zdania o nich, równie iak księgę do zapisywania wizyt podług art. 25 niniejszego urządzenia.

Art. 36.) Utrzymujący pensją, lub szkołę nie może przyymować Nauczycieli w pomoc do wykładania nauk planem przepisanych, tylko tych którzy udowodnili poprzednio swoje kwalifikacye w Dezorze i uzyskali potrzebne upoważnienie.

6, - Ds. 2407

Art. 37.) Zresztą odsyła się utrzymującego pensją lub szkołę wyższą do wewnętrznego urzędnika dla szkół podwydziałowych przepisane.

Przyjęto na ogólném posiedzeniu Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Dnia 19 października 1825 r.

Minister Prezydujący

(podpisano) *Grabowski.*

Zastępca Sekretarza Jeneralengo *Deszert.*

258160

258160